

науково-практичної конференції, 15 грудня 2022 року / за заг. ред. Н. Р. Грицак. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. С. 7–10.

3. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижук О. А. Українська література: підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022. 256 с.

*Денис Бойко,
Львівський національний
університет природокористування,
студент 1 курсу факультету
агротехнології та екології,
Науковий керівник:
д. пед.н., професор Н. Грицак*

ХУДОЖНІЙ ТВІР І ЙОГО ЕКРАНІЗАЦІЯ: КОМУНІКАЦІЯ КРІЗЬ СТОЛІТТЯ (НА ПРИКЛАДІ ЕКРАНІЗАЦІЙ «РОМЕО І ДЖУЛЬЄТТИ» В. ШЕКСПІРА)

Взаємодія художнього твору та кінематографії втілюється в екранізацію, часом кількох протилежно різних кіноверсій одного літературного тексту. Т. П. Руда влучно зазначає, що «екранізації приваблюють і тих, хто не читав першоджерела і тих, хто з ним знайомий і має бажання, перш за все, порівняти його з екранною версією, перевірити власне своє сприйняття оригіналу, пригадати деталі» [1, с. 267]. Подібна позиція дослідниці актуалізує думки про питання адекватності режисерської версії, трансформації авторської позиції та ідеї, відповідності акторів літературним персонажам, увиразнення часо-просторової дійсності, відтворення сюжетної лінії, збереження індивідуального мовлення персонажів. Окреслені питання лише частково віддзеркалюють читацько-глядацький погляд щодо визначення естетичної якості кіноверсії. У цьому контексті важливим є твердження Т. П. Рудої, зокрема «редукція

літературного твору, як і викривлення його змісту, можуть пояснюватися, крім актуальних ідеологічних вимог і зміни моральних орієнтирів, також комерційною спрямованістю екранізацій (заплановане «спрощення» чи «осучаснення» першоджерела може мати на меті розширення глядацької аудиторії)» [1, с. 268]. Саме кіноверсію «Ромео і Джульєтти» режисера Карла Карлеї (2013 року) можна віднести до комерційного фільму.

Зазначимо, що твори геніального англійського драматурга неодноразово екранізувались у самих різноманітних варіантах. Так, можемо пригадати екранізацію трагедії «Ромео і Джульєтта» 1968 року (режисер Франко Дзефіреллі), кіноверсію 1996 року (режисер Баз Лурманн) і вже названу нами екранізацію 2013 року. Втім більшість читачів і глядачів суголосні в тому, що саме екранізація 1968 року вже впродовж не одного десятиліття залишається найбільш успішною версією трагедії «Ромео і Джульєтта».

Франко Дзефіреллі презентував оригінальну і чуттєву історію кохання двох молодих людей. Тут присутні пристрасть, жорстокість, поезія, любов і трагедія в своїх найсміливіших формах. Фільм дуже близький до оригіналу тексту. Не втративши сюжетну лінію, режисер відобразив кожен деталь трагедії. Не упущено жодного важливого повороту подій. До того ж збережена головна атмосфера п'єси – атмосфера повної ніжності і драматизму любові. Від себе режисер додав кілька сцен і монологів, які не виглядали зайвими, здавалося навпаки, що вони завжди були у п'єсі. Франко Дзефіреллі вдалося передати зміст п'єси з надзвичайною виразністю і емоційністю. На початку фільму також є невеличкий пролог. Актори говорять навіть в окремих репліках у віршованій формі.

Цей кінопродукт, на нашу думку, повністю відповідає духу часу В. Шекспіра. З самого початку фільму ми бачимо площу, місце дії якої позначено як «Площа у Вероні», проте немає довгої розмови між двома слугами сім'ї Капулетті про те, як вони збираються влаштувати сварку. І у фільмі ми бачимо лише сам фінал цієї розмови. Із репліки у репліку втрачається те напруження жартів, боротьби, взаємовідносин, які є у Шекспіра. Важливо, що режисер зміг органічно поєднати реалістичність Верони і драматичність почуттів. Використовуючи різні візуальні прийоми режисерові, сценаристу, акторам, операторам, костюмерам, художникам вдалося максимально відтворити авторську концепцію.

У книзі яскраво описувався тиск з боку ворогуючих сімей і на Джульєтту, і на Ромео, а у фільмі показали тиск тільки на дівчину, і взагалі, в основному, у фільмі фігурує тільки сім'я Капулетті. Досконалість цього фільму в тому, що режисер не зіпсував жодного із персонажів. Він ідеально підібрав акторів на головні і другорядні ролі. Кожен актор доклав максимальних зусиль, щоб його персонаж був на вищому артистичному рівні. У фільмі є два персонажі, чийі слова повністю збігаються з оригінальним текстом твору, – це Тібальт і Меркуціо. Ці персонажі несподівано вийшли у режисера рівно такими, якими вони повинні бути у В. Шекспіра. І коли ти дивишся на цих героїв, коли чуєш текст з їх уст, який Франко Дзефіреллі не обрізав тільки тому, що вони не головні герої, коли вперше перед нами з'являється Тібальт, ти раптом починаєш відчувати смак В. Шекспіра, смак фільму.

Також варто звернути увагу, що зйомки фільму відбувалися здебільшого в різних куточках Італії, зокрема поблизу Рима. Мабуть, Дзефіреллі вчинив так не випадково, адже хотів ідеально відтворити картину міста часів Ромео та

Джув'єтті. Франко Дзефіреллі спробував показати глядачам саме обличчя, постаті, місцезнаходження, людей шекспіровської епохи. Глядачів приваблює майстерне поєднання різних елементів давнього міста, колористика вулиць, архітектура будинків, інтер'єр кімнат, вишукані вбрання молодих людей. Разом вони створюють неймовірну панораму юнацьких почуттів, емоцій, переживань. Дають змогу читачу заглибитись у вир емоцій, досягнути глибини трагедії та ціну справжнього кохання. Відтак, цілком логічною є отримана в 1969 році нагорода «Оскар» в номінації «Найкращий оператор».

Отже, екранізація художніх фільмів – це окремий твір мистецтва, який віддзеркалює режисерську інтерпретацію художнього твору. Вважаємо, що екранізація Франко Дзефіреллі є вдалою спробою глядачу ХХ століття відкрити неповторний світ п'єс Вільяма Шекспіра.

ЛІТЕРАТУРА

1. Руда Т. П. Літературний твір та його екранізація: до проблеми інтермедіальності. Мова і культура. 2021. Вип. 23. Т. I (203). С. 267–273.

*Юлія Галайда,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
студент I курсу
факультету філології і журналістики
Науковий керівник:
к., філол. н., доцент Т. Скуратко*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЛОГІКО-ЕМОЦІЙНОЇ ВИРАЗНОСТІ ПІД ЧАС ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ ЛІРИЧНИХ ТВОРІВ

Читання лірики — це своєрідне злиття думок, почуттів, настрою автора і виконавця. Процес підготовки до виразного читання ліричного твору є складним і довготривалим, а також таким, що потребує глибокої обізнаності із